

Organisatorisk enhet
Avdelningen för
strategisk inriktning och
ledningsstöd

Handläggare
Peter Åkesson

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Enheten för lagstiftning om allmän ordning och
säkerhet

Datum
2023-12-18

Dnr
2023-2064

Informationssäkerhetsklassificering
Begränsat skyddsvärde

Ert datum
2023-09-20

Er referens
Ju2023/01985

Remissvar avseende promemorian Polisens rätt att skjuta – En ny reglering om laga befogenhet att använda skjutvapen (Ds 2023:25)

Kustbevakningen delar utredningens kritik mot nuvarande reglering av polismäns skjutvapen användning i kungörelsen (1969:84) om polisens användning av skjutvapen (skjutkungörelsen) och välkomnar följaktligen att polismän får en modernare reglering av skjutvapen användning. Kustbevakningen har, utöver nedan detaljsynpunkter, inget att invända mot förslagen i utredningen.

7.10 Följdändringar i brottsbalkens regler

Konstruktionen av utredningens lagförslag innebär att befogenheten att använda våld med hjälp av skjutvapen kommer att regleras i den nya lagen om polismäns skjutvapen användning och därmed inte i polislagen (1984:387). Utredningen har trots detta landat i slutsatsen att det inte behövs någon ändring i 24 kap. 5 § brottsbalken (1962:700) som bl.a. reglerar rätten för var och en som hjälper en polisman (eller vissa andra tjänstemän) att använda våld. Enligt utredningen behövs det inte någon uttrycklig reglering eftersom en person som hjälper en polisman som utövar skjutvapenvåld i enlighet med den förslagna lagen ändå inte kan straffas p.g.a. att det saknas en otillåten gärning att medverka till (sid. 171).

Vad gäller om polismän och kustbevakningstjänstemän samverkar vid ett ingripande?

Utredningen har inte närmare belyst specifikt vad som gäller när andra beväpnade tjänstemän samverkar med polismän. Det förekommer inte helt sällan att polismän och kustbevakningstjänstemän arbetar tillsammans i den yttre operativa verksamheten och det kan då uppstå situationer (även om det inte är vanligt) där skjutvapen behöver användas. En kustbevakningstjänsteman har enligt 11 § kustbevakningsförordningen (2019:83) endast rätt att använda skjutvapen i nödvärn (med ytterligare normhierarkiskt tveksamma inskränkningar av liknande slag som i polisens nuvarande skjutkungörelse).

Tar man exemplet att en polisman och en kustbevakningstjänsteman ska gripa två misstänkta personer på en ö som närmar sig från olika håll kan polismannen höja sitt skjutvapen och sikta mot en av de misstänkta i syfte att betvinga denne utan att det är fråga om en nödvärnssituation, men kustbevakningstjänstemannen kan inte höja sitt tjänstevapen förrän en nödvärnssituation faktiskt uppstår. Det är i detta exemplet inte helt givet att kustbevakningstjänstemannen skulle kunna sikta på misstänkt person B i form av en medverkan i polismannens ”tillåtna olaga hot” mot misstänkt person A.

Det kan även lyftas fram att om det vore så att samtliga ”hjälp-till-situationer” kan lösas med generella medverkansbestämmelser, så torde det inte finnas något praktiskt behov av 24 kap. 5 § brottsbalken över huvud taget. Det framstår vidare som ologiskt att ha allt annat ”hjälp-till-våld” utom just ”skjutlags-våld” uttryckligt reglerat i aktuellt lagrum. Detta kan i sin tur leda till att bedömningen av eventuell straffrihet kan komma att ske utifrån skilda lagrum vilket är olyckligt.

Mot bakgrund av detta anser Kustbevakningen att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet finns behov av ytterligare överväganden och klargöranden i fråga om vad som gäller i situationer där någon hjälper en polisman som använder skjutvapen med stöd av den förslagna lagen.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektör Lena Lindgren Schelin. I ärendets handläggning har deltagit verksjuristen Peter Åkesson, föredragande.

Lena Lindgren Schelin

Peter Åkesson

Extern digital kopia till:

Försvarsdepartementet, enheten för samordning av samhällets krisberedskap
Försvarsdepartementet, rättssekretariatet

Intern digital kopia till:

Ledningsgruppens ledamöter
SRAT
TULL KUST
SEKO